

OBSAH

ÚVOD	9
1. VZDĚLÁVÁNÍ, SEKUNDÁRNÍ ŠKOLA	11
1.1 Vzdělávání v didaktickém systému.....	11
1.2 Sekundární škola a její specifika.....	14
1.3 Výuka psychologie v rámci sekundárního vzdělávání.....	17
1.3.1 Mezinárodní asociace učitelů	18
2. PŘEDMĚT DIDAKTIKY PSYCHOLOGIE	20
2.1 Speciální didaktika	21
2.2 Výchovně vzdělávací cíle předmětu Psychologie	22
2.2.1 Obecné cíle sekundárního vzdělávání.....	22
2.2.2 Funkce cílů.....	25
2.3 Taxonomie cílů	26
2.3.1 Kognitivní, intelektuální doména: VZDĚLÁVACÍ CÍLE	26
2.3.2 Psychomotorická doména (dovednosti): VÝCVIKOVÉ CÍLE	26
2.3.3 Afektivní doména (hodnoty a postoje): VÝCHOVNÉ CÍLE.....	27
2.4 Cíle předmětu Psychologie formulované jako klíčové kompetence	28
3. KURIKULUM	32
3.1 Kurikulární dokumenty.....	34
3.1.1 Vzdělávací standardy.....	34
3.1.2 Bílá kniha	36
3.1.3 Rámcový vzdělávací program (RVP) a školní vzdělávací programy (ŠVP).....	36
3.2 Učivo, didaktická transformace učiva.....	37
3.2.1 Vědomosti, dovednosti, návyky, postoje a vlastnosti osobnosti	38
3.2.2 Mentální mapy, didaktická analýza učiva	41

3.3	Obsahový rámec učiva psychologie dle RVP a ŠVP	44
3.3.1	Postavení předmětu psychologie na středních školách.....	46
3.3.2	Obsah učiva povinného předmětu Psychologie dle ŠVP na středních odborných školách	47
3.3.3	Obsah učiva povinného a volitelného předmětu Psychologie dle ŠVP na gymnáziu	49
3.3.4	Sexuální vzdělávání a výchova v rámci RVP	50
3.4	Učivo psychologie pro střední školy dle Heluse.....	55
3.5	Učební strategie v psychologii	57
3.5.1	Význam opakování	60
3.5.2	Důležitost logičnosti.....	61
3.5.3	Poziční efekt.....	61
3.5.4	Pestrost a podobnost	62
3.5.5	Rozdělování pozornosti, multitasking	62
3.5.6	Taktika učení	63
3.5.7	Netrapme svou paměť	64
3.5.8	Time management	64
3.6	Vyučování.....	65
3.6.1	Koncepce slovně názorného vyučování	65
3.6.2	Asociační koncepce	65
3.6.3	Rozvíjející vyučování	66
3.6.4	Pragmatické vyučování	66
3.6.5	Programované učení	67
3.6.6	Mastery learning – učení směřující ke zvládnutí	67
3.6.7	Konstruktivistická koncepce vyučování, evoluční didaktika	68
4.	EDUKAČNÍ MÉDIA, DIDAKTICKÉ PROSTŘEDKY	
	VE VÝUCE PSYCHOLOGIE	69
4.1	Knihy a učebnice	70
4.1.1	Typy učebnic.....	71
4.2	Využití nových edukačních médií v předmětu Psychologie	72
4.2.1	Počítač jako pracovní nástroj	72
4.2.2	Počítačové sítě	73
4.2.3	Interaktivní programy a video.....	74
4.2.4	Interaktivní tabule.....	74
4.2.5	Elektronická prezentace	76
4.2.6	On-line zdroje, sociální sítě.....	77
4.2.7	Učební text v elektronické podobě	77
5.	METODY A FORMY VÝUKY PSYCHOLOGIE	79
5.1	Dělení výukových metod.....	80

5.2 Metody výuky vycházející z obsahového rámce učiva psychologie.....	82
5.2.1 Metoda výkladová.....	85
5.2.2 Metoda dialogická.....	85
5.2.3 Psychologická cvičení.....	86
5.2.4 Metoda samostatné práce žáků.....	88
5.2.5 Projektová metoda.....	89
5.2.6 Metody aktivizující.....	90
5.2.7 Psychologická hra jako metoda ve výuce psychologie.....	93
5.3 Vyučovací hodina, organizační formy výuky.....	97
5.3.1 Etapy vyučovací hodiny psychologie.....	97
5.3.2 Zásady efektivity vyučovací hodiny, příprava na vyučování.....	98
5.3.3 Frontální (hromadné) vyučování.....	100
5.3.4 Skupinové a kooperativní vyučování.....	100
5.3.5 Individualizované vyučování a individuální vyučování.....	101
5.3.6 Týmové a diferenciované vyučování.....	102
5.3.7 Problémové a projektové vyučování.....	103
5.3.8 Sociálně psychologický výcvik.....	104
6. DIAGNOSTICKÉ ČINNOSTI.....	107
6.1 Hodnocení.....	107
6.1.1 Funkce a formy hodnocení.....	108
6.2 Klasifikace, didaktická diagnostika v předmětu Psychologie.....	110
6.2.1 Etapy diagnostického postupu, třídění.....	113
6.3 Zkoušení, didaktické testy.....	116
6.3.1 Zkoušení, rozhovor.....	116
6.3.2 Maturitní zkouška z psychologie.....	118
6.3.3 Didaktické testy.....	118
6.3.4 Analýza studentských prací, eseje, projektivní techniky.....	121
7. ŽÁK JAKO ČINITEL VÝUKY.....	124
7.1 Dospívání.....	124
7.1.1 Sekulární akcelerace, sexuální identifikace.....	125
7.1.2 Kognitivní procesy.....	126
7.1.3 Budování identity.....	130
Authority.....	131
7.2 Vliv školního prostředí na vývoj dospívajícího.....	132
7.2.1 Volba povolání, volný čas.....	134
7.3.2 Úmluva o právech dítěte, ISCED 3A.....	135
8. UČITEL JAKO ČINITEL VÝUKY.....	138
8.1 Standardy učitelské profese.....	139

8.1.1 Pozitivní přístup k žákům a k jejich učení.....	139
8.1.2 Znalost předmětu a metody	140
8.1.3 Řízení a monitoring výuky žáků	140
8.1.4 Systematické využívání vlastních zkušeností	140
8.1.5 Učitelé jako součást učící se společnosti	141
8.2 Pedagogické kompetence	141
8.2.1 Kompetence učitele psychologie.....	142
8.3 Typologie učitelů	145
8.3.1 Caselmannova typologie	145
8.3.2 Typologie podle stylu řízení	146
8.3.3 Typologie interakční.....	147
8.3.4 Typologie podle způsobu vytváření dovedností, délky praxe a stylu práce.....	148
8.4 Sebereflexe, pojetí výuky	148
8.4.1 Funkce a způsoby sebereflexe učitele	149
8.4.2 Funkce učitelova pojetí výuky.....	150
8.5 Adaptace učitelů	151
8.5.1 Faktory vnější učitelovy stimulace – 5 P.....	152
9. POUŽITÁ LITERATURA	154
10. PŘEHLED TABULEK A OBRÁZKŮ.....	162
RESUMÉ.....	163
SUMMARY	164
PŘÍLOHY	165
REJTRÍK.....	190